

ИКОНИ ОТ БУРГАСКИЯ МУЗЕЙ

ICONS OF BURGAS MUSEUM

Регионален исторически музей Бургас
Regional Historical Museum Burgas

ИКОНИ ОТ
БУРГАСКИЯ МУЗЕЙ
ICONS OF BURGAS MUSEUM

2021

*Този проект е реализиран с финансовата подкрепа
на Министерство на културата на Република България*

*This project has been realized with the financial support
of the Ministry of Culture of the Republic of Bulgaria*

Издава: The catalogue is issued by
Регионален исторически музей Regional Historical Museum
Бургас Burgas

Автор и съставител: Author and editor:
Иванка ДЕЛЕВА Ivanka DELEVA

Научен редактор: Scientific editor:
проф. Костадинка ПАСКАЛЕВА Prof. Kostadinka PASKALEVA

Редактор и коректор: Editing and correction:
Диана СЛАВЧЕВА Diana SLAVCHEVA

Фотограф: Photography:
Игнат ДЯВОЛОВ Ignat DYAVOLOV

Превод на английски език: English translation:
Ани ХОЛАСЯН Ani HOLASYAN

Превод от гръцки език: Greek translation:
д-р Александра ТРИФОНОВА Dr. Aleksandra TRIFONOVA

*Технологична подготовка на Technological preparation
иконите: of the icons:*
Любен КОЛЕВ Lyuben KOLEV

Снимка на корицата: Икона „Св. Богородица (Умиление) Кикса“

On the cover: The Holy Virgin (of Tenderness) Kiksa

Бургас, 2021

ISBN: 978-619-91678-2-3

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	7
1 Св. Богородица Одигитрия с ангели	16
2 Св. Богородица Одигитрия с Младенеца	18
3 Св. Богородица Царица Небесна с Младенеца	20
4 Св. Богородица Одигитрия със св. апостоли Петър и Павел	22
5 Св. Богородица (Умиление) Кикса	24
6 Тихвинска пресвета Богородица	26
7 Вход в храм на пресвета Богородица (Въведение Богородично)	28
8 Благовещение Богородично	30
9 Успение на пресвета Богородица	32
10 Успение Богородично	34
11 Исус Христос Вседържител	36
12 Христос Благославящ	38
13 Благославящият Христос	40
14 Исус Христос Цар на царете и Господар на господарите	42
15 Исус Христос Велик архиерей	44
16 Рождество Христово	46
17 Кръщение Христово	48
18 Неделя Цветоносна	50
19 Възкресение Христово	52
20 Възнесение Христово	54
21 Св. Архангел Михаил	56
22 Огненото възнесение на св. пророк Илия	58
23 Огненото възнесение на св. пророк Илия	60
24 Угощение Авраамово (Гостоприемство Авраамово)	62

25 Св. Йоан Кръстител	64
26 Рождество на св. Йоан Кръстител	66
27 Отсичане главата на св. Йоан Кръстител	68
28 Св. Николай	70
29 Св. Николай с Предстоящи	72
30 Св. Николай	74
31 Св. Никола	76
32 Св. апостоли Петър и Павел	78
33 Св. св. Петър и Павел	80
34 Св. Атанасий	82
35 Св. Атанасий	84
36 Св. великомъченик Георги спасява царската дъщеря	86
37 Св. великомъченик Димитър	88
38 Св. Димитър	90
39 Св. св. Кирил и Методий	92
40 Св. Мина	94
41 Св. Троица; Св. Мина (двустранна икона)	96
42 Св. Троица; Св. Мина (двустранна икона)	98
43 Св. Модест	100
44 Св. Пантелеймон	102
45 Св. Параскева и св. мъченица Неделя	104
46 Св. Троица Новозаветна	106
47 14 сцени от Новия завет	108
48 Сътворение на света	110
Използвана литература	112

CONTENTS

Introduction	11
1 Virgin Hodegetria with Angels	16
2 The Virgin Hodegetria with the Infant Jesus	18
3 The Holy Virgin Enthroned with Infant Jesus	20
4 The Virgin Hodegetria with the Holy Apostles Peter and Paul	22
5 The Holy Virgin (of Tenderness) Kiksa	24
6 The Blessed Virgin Tihvinska	26
7 Presentation of the Blessed Virgin	28
8 Holy Annunciation	30
9 Dormition (Assumption) of the Virgin	32
10 Dormition (Assumption) of the Virgin	34
11 Christ Pantocrator	36
12 Blessing Christ	38
13 Blessing Christ	40
14 Jesus Christ – King of the Kings and Archpriest	42
15 Jesus Christ as Archpriest (Christ enthroned)	44
16 Nativity of Christ	46
17 Baptism of Christ	48
18 Floriferous Sunday (Palm Sunday)	50
19 Resurrection of Christ	52
20 Ascension of Christ	54
21 St Archangel Michael	56
22 Fiery Ascension of the Profit Elijah	58
23 St. Elijah Ascent in a Chariot of Fire	60
24 Abraham’s Feast (Hospitality of Abraham)	62

25 St. John the Baptist	64
26 Nativity of St. John the Baptist	66
27 Beheading of St. John the Baptist	68
28 St. Nicholas	70
29 St. Nicholas with the Forthcoming	72
30 St. Nicholas	74
31 St. Nicholas	76
32 Holy Apostles Peter and Paul	78
33 St. Peter and St. Paul	80
34 St. Athanasius	82
35 St. Athanasius	84
36 St. Great Martyr George Saves the King's Daughter	86
37 St. Great Martyr Demetrius	88
38 St. Demetrius	90
39 St. Cyril and St. Methodius	92
40 Saint Menas (Mina)	94
41 The Holy Trinity; St. Menas (double-sided icon)	96
42 The Holy Trinity; St. Menas (double-sided icon)	98
43 St. Modest	100
44 St. Panteleimon	102
45 St. Parascheva and St. Martyr Nedelya	104
46 The Holy Trinity of the New Testament	106
47 14 scenes of the New Testament	108
48 The Creation of the World	110

ВЪВЕДЕНИЕ

Регионален исторически музей-Бургас е най-големият музей в Юго-източна България. Той е създаден от група интелектуалци през 1912 г. В началото колекцията е само археологическа, но в следващите години се добавят етнографски, исторически и природни артефакти. Днес РИМ-Бургас е активно функциониращ културен и научен институт с изградена мрежа от четири основни музейни експозиции, разположени в красиви сгради – архитектурни паметници, в центъра на града.

Едни от най-значимите културни ценности във фонда на бургаския музей са иконите. Като част от своята мисия за опазване, проучване и популяризиране на културно-историческото наследство, обществената институция поддържа иконната си сбирка в добро състояние, провежда теренни проучвания и насърчава научните изследвания.

Настоящият каталог представя 48 икони от XVIII-XIX век. Те съставят основен дял от музейната колекция, като мнозинството са реставрирани и изложени в специализирана иконна зала. Придобитите чрез дарение, откупки или при експедиции икони, са малко на брой – предимно домашни, с наивистичен рисунък и композиция, поради което не всички са включени в това издание.

Голяма група от описаните тук творби получават музеен статус в резултат от полицейски акции срещу трафика на културни ценности. През 1995 г. са предадени двадесет и пет от тях, след като следствието не успява да установи произхода им. Заключение, направено по косвени данни е, че са незаконно отнети от църкви в района на Карнобат. Дванадесет от иконите са с еднакъв размер, с еднакви шахматни рамки около живописното поле, а сюжетите им представят новозаветни празници. Те притежават типични характеристики на Тревненската художествена школа и е много вероятно да са заемали цял празничен ред от иконоста-са в някоя църква.

Първоначалното проучване за произхода на тези икони се насочва към църкви в селища около Карнобат¹. Като най-вероятни автори зографи се очертават Тодор и Васил Генкови и Иванчо Кънчов, работили

¹ **Василиев, А.** Български възрожденски майстори живописци, резбари, строители. София, 1965, 74; **Бонева, И.** Справочник „Тревненска художествена школа“. – В: *Тревненска художествена школа. Сборник доклади.* София, 1985, 192-258; **Цанева, Л.** Зографи от Трявна. Варна, 2013, 51; **Събев, П.** Тревненецът Иванчо Кънчев и неговото художествено наследство. – В: *Известия на Регионален исторически музей – Велико Търново*, XXVII, 2012, 347-348

заедно в една тревненска работилница, познати със свои творби в много селища в Бургаски регион². Проведеното през 2019 г. теренно обхождане в избрани села и храмове на Карнобатска епархия установи, че много от култовите постройки днес са разрушени, запустели и празни – в селата Добриново, Черково, Сърнево, Костен, Невестино. Някои от иконите и църковната утвар се съхраняват в музеи и сбирки в региона, но не малко са безследно изчезнали.

В никоя от посетените църкви не можах да бъда направени художествени паралели с иконите от бургаския музей, нито връзка с предполагаемите тревненски зографи. Потвърдено беше само несъстоятелното заключение на комисията по идентифициране на предадените в музея през 1995-1998 г. икони относно региона, от който произхождат. Проучването е пренасочено в друг ареал – в посока Ямбол, Стралджа, Зимница, Сливен и към други иконописци, работили в посочените селища в края на XIX век. Вярваме, че настоящият каталог също ще подпомогне научните търсения.

Други петнайсет икони са предадени в музея от органите на МВР през 1998 г. През 2004 г. с постановление на Районна прокуратура – Бургас и тези предмети се завеждат в основен фонд на раздел „История на България XV-XIX век“. Почти всички се нуждаят от аварийно укрепване, почистване и реставриране, което частично е направено. В последните няколко години усилието на музея в това направление е подпомогнато от специална и успешна дарителска кампания. В резултат от нея повечето от иконите в колекцията са възстановени и подредени в иконната зала.

Относно произхода на втората група икони, допускаме, че са от църкви в села във Вътрешна Странджа – Средецко и Елховско. Изписани са от различни майстори и може би са стояли в различни храмове. Изобразителното ниво е добро, използвани са академични похвати и самобитни решения, различни от маниера на конкретна школа.³ За отбелязване е, че близостта на Странджанския край със старите черноморски гръцки градове и с Цариград, а по-късно и преселването на български семейства от Югоизточна Тракия в Странджанската област, са предпо-

² Известно е, че в края на XIX век е налице устойчива тенденция майстори от Тревненската иконописна школа да пренасочат своята работа към селища в Югоизточна България поради изобилието на поръчки.

³ Вероятната причина е, че в повечето странджански села, чиито храмове са възстановени или новопостроени в началото на XX век, църковните настоятелства, затруднени да ползват услугите на престижни тревненски майстори, търсят съдействието на умели (или не особено) гръцки или местни зографи, работили из Източна Тракия.

ределили пренасянето на ценни стари или по-нови икони. Напускайки опустошените си селища, българите често вземали със себе си и храмовите икони, за да ги поставят по-късно в светата обител на селото, което им е дало убежище.⁴

Няколко от тези икони се отличават със стилистични прилики помежду си в степен да се допусне, че имат един автор: „Св. св. Петър и Павел“ (№ 32) и „Св. Мина“ (№ 40); „Св. Димитър“ (№ 38) и „Възнесение на пророк Илия“ (№ 23); „Св. Пантелеймон“ (№ 44), „Исус Христос“ (№ 13), „Възнесение на пророк Илия“ (№ 22) и „Христос на трон“ (№ 15); „Св. Никола“ (№ 29).

Заради еднаквия изобразителен и технологичен похват други три икони също могат да бъдат обединени като творчество на един зограф – тревненеца поп Димитър Кънчов. Не разполагаме със сведения той да е работил в района около Бургас, но пък творбите му се откриват в много от селищата на Източна Тракия.⁵ Неговото иконописно произведение „Св. Богородица – Небесна царица“ (№ 3) е едно от малкото подписани в музейната експозиция. Надписът е в долния регистър, вдясно и гласи: „Рука поп Димитър и хаджи Христу от Трявна, 1874 г.“. Образите са богато орнаментирани и добре изпълнени – светата Дева е представена като царица с пищни одежди, Младенецът също е с корона. В изписването е участвал и синът на поп Димитър – хаджи Христо. Негови самостоятелни творби не са популярни, но е рисувал заедно с баща си.⁶ Същият подход за пищност при обрисуване на образа, еднаквият фон и вниманието при изписване на лицата и детайлите в иконите „Исус Христос“ (№ 11) и „Св. Архангел Михаил“ (№ 21) дават увереност тези две икони да се причислят към късните творби на поп Димитър Кънчов.

Подписана от автора си е и иконата „Св. Богородица Одигитрия със св. апостоли Петър и Павел“ (№ 4). Зографът е Стериос Димитриу от гр. Козани, а творбата е датирана 1853 г., 15 април. Нейният произход също не е установен, тъй като и тя е била обект на трафик.⁷

Една от най-старите и интересни икони в колекцията е от 1811 г. –

⁴ **Николов, А.** Габровски дялгери и тревненски зографи в Странджа в края на XIX – началото на XX в. (по материали от община Средец). – В: *Известия на Регионален исторически музей – Габрово*. Т.1. 7-8, 2019-2020 (под печат)

⁵ **Цанева, Л.** Тревненски майстори в Югоизточна България. – В: *Проблеми на Възраждането в Югоизточна България*. III-IV, 2005, Варна, 50-51

⁶ **Цанева, Л.** Зографи от Трявна. Варна, 2013, 29, 37

⁷ **Делева, И.** Неизвестна икона на св. Богородица Одигитрия със св. апостоли Петър и Павел от зографа Стериос Димитриу в Историческия музей в Бургас. – В: *Известия на Бургаския музей*. VII, Бургас, 2021, 113-121

„Успение на св. Богородица“ (№ 10), пренесена от с. Синеморец при научна експедиция през 1960 г. Тя е с богато резбована дървена рамка и вписани в долния регистър, под основното живописното поле – образи на св. Георги, св. Димитър и св. Никола (в медальон в средата). Творбата е с гръцки надписи и датировка – 30 август 1811.⁸

Настоящият каталог обхваща всички експонати, включени в музейната експозиция, както и някои икони от депото. Материалът е съобразен с йерархията на небесния пантеон – най-напред са представени иконите на св. Богородица и Исус Христос. Следват образи на архангели, пророци, светци и пр. В описанието на отделните икони е включено: 1) наименование; 2) датировка; 3) име на иконописеца; 4) материал и техника на изписване; 5) размери; 6) инвентарен номер; 7) кратко описание на изображението; 8) текст на надписите върху иконата;

Това издание не би имало същата стойност без неограничените професионални насоки, всеотдайна подкрепа и доверие на проф. Костадинка Паскалева! Към нея отправям своята искрена благодарност и признателност!

*Иванка Делева,
главен уредник отдел История,
Регионален исторически музей Бургас*

⁸ За преводите и графичното представяне на гръцките надписи сърдечно благодаря на Александра Трифонова!

INTRODUCTION

The Regional Historical Museum of Burgas (RHM) is the largest museum in Southeast Bulgaria. It was established by a group of intellectuals in 1912. In the beginning, its collection was entirely archaeological, but in the following years ethnographic, historical, and natural artifacts were added. Today the RHM is an actively functioning, cultural and scientific institute, with a network of four main museum exhibitions, situated in beautiful architectural monuments in the centre of the city.

One of the most significant cultural values of the museum's collection are its icons. As a part of its mission to conserve, study and popularize the cultural and historical heritage, this public institution maintains a well-preserved icon collection, conducts terrain research, and encourages scientific experiments.

This catalogue presents forty-eight icons from XVIII – XIX century. They are a major part of the museum's collection and most of them have been restored and exhibited in a special icon hall. The icons which have been acquired through donations, purchased, or found during expeditions, are very few. They are mostly domestic, drawn in a simpler style, and due to this fact not all of them have been included in this edition.

A large group of the works described here have come to the museum after police raids against the trafficking of cultural artifacts in the region. In 1995, twenty-five of them were given to the museum after the investigation had failed to determine their specific origin. The conclusion, which was based on circumstantial evidence, showed that they were taken illegally from churches in the region of Karnobat. Twelve of the icons are the same size, with similar chess frames around the painting, representing celebrations of the New Testament. They also possess the typical characteristics of technique used in the art school of Tryavna, and it is most likely that together they occupied a celebratory roll in the iconostasis of a church.

The initial study of the origin of the icons was focused on churches in villages around the town of Karnobat.¹ As most probable icon-painters were pointed Todor and Vasil Genkovy, and Ivancho Kanchov, who worked together in the workshops in Tryavna and their works were known in many villages in the

¹ **Vasiliev, A.** Bulgarian Revival artists. Sofia, 1965, 74; **Boneva, I.** Handbook "The Art School of Tryavna", Collection of Reports, Sofia, 1985, 192-258; **Tsaneva, L.** Icon – painters from Tryavna. Varna, 2013, 51; **Sabev, P.** Ivancho Kanchev from Tryavna and his art legacy. – In: Notifications of The Regional Historical Museum – Veliko Tarnovo, XXVII, 2012, 347-348.

region of Burgas.² A tour of some chosen villages and temples of the eparchy of Karnobat – the villages of Dobrinovo, Cherkovo, Sarnevo, Kosten, Nevestino, carried out in 2019, showed that a large number of places of worship were destroyed, deserted and emptied. Some of the icons and sacred vessels have been conserved in museums and collections in the region, but quite a few of them have disappeared without a trace.

None of the visited churches could be confirmed to have a connection to the icons in the museum of Burgas in terms of the art techniques used in the icons, as well as the supposed icon-painters from Tryavna. Only the conclusion of the committee about the identification of the icons that were submitted to the museum in 1995 – 1998, in regard to the region they originated from, was not confirmed. The research has since been driven towards other regions – Yambol, Straldzha, Zimnitsa, Sliven, as well as to icon-painters who worked in the above-mentioned villages in the late XIX century. We believe that this catalogue of icons will also help other scientific searches!

Another fifteen icons were provided by the authorities to the museum in 1998. In 2004, with a decision of Public Prosecutor's Office in Burgas, these items became a part of the main collection of the section "History of Bulgaria, XV – XIX century". Yet, many of the icons need to be braced, cleaned, and restored, as this has only been done partly. In recent years, the effort of the museum in this direction has been supported by a successful special donation campaign. As a result of it, most of the icons in the collection have been restored and exhibited in the icon hall.

Regarding the origin of the second group of icons, we presume that they have come from churches in villages situated in the heart of the Strandzha – region around Sredets and Elhovo. They were painted by different masters and perhaps were displayed in a variety of churches. The level of painting is good, the academic techniques and original solutions used show a different attitude towards the icon – painting that differs from the forms used in the typical school.³ The fact that the territory of Strandzha was close to the old Black Sea Greek towns and Tsarigrad, as well as the migration of Bulgarian families from South Thracia to the region of Strandzha, contributed to the transportation of

² It has been known that in the late XIX century there was a tendency of masters from the icon-painting school in Tryavna to transfer their work to villages in Southeast Bulgaria due to the abundance of orders.

³ The presumed cause that in most villages in Strandzha whose churches were restored or rebuilt, in the beginning of XX century, the church board had difficulties in using the services of prestigious masters from Tryavna and searched for the cooperation of skillful (or not especially) Greek or local icon-painters that worked in East Thracia.

valuable old and newer icons. As they were leaving the devastating villages, the Bulgarians were often carrying icons with them to display them later in the churches of the new villages where they would settle.⁴

Some of the icons distinguish with such shared stylistic similarities that can allow us to assume they have the same author – “St. Peter and St. Paul” (№ 32) and “St. Menas” (№ 40); “St. Demetrius” (№ 38) and “St. Elijah Ascent in a Chariot of Fire” (№ 23); “St. Panteleimon” (№ 44); “Jesus Christ” (№ 13), “Fiery Ascension of The Profit Elijah” (№ 22) and “Jesus Enthroned” (№ 15); “St. Nickolas” (№ 29);

Due to the similarity in art and technique, other three icons can also be related to the work of one icon-painter – the priest Dimitar Kančov from Tryavna. There has been no information about him working in the region around Burgas, but his works have been found in various villages in East Tracia.⁵ His icon “The Holy Virgin Enthroned with Infant Jesus” (№ 3) is one of the few signed icons in the museum’s exposition. The caption in the lower right corner says: “By the Hand of the Priest Dimitar, and Hadji Christo from Tryavna, 1874”. The images are painted with ornamental decoration, lavishness, and great technique. The Holy Virgin is represented as a queen with splendid clothes and baby Jesus is illustrated with a crown.

Priest Dimitar’s son – Hadji Christo, was also involved in the depiction of the icon. His independent works are unknown, but he was assisting his father actively.⁶ The similar lavish technique used in the painting, the image itself, the similar background, and the attention in painting the faces and other details of the icons – “Jesus Christ” (№ 11) and “Archangel Michael” (№ 21) assures us that these icons were a part of the later works of priest Dimitar Kančov.

Another icon that was signed by its author is “Virgin Hodegetria with Holy Apostles Peter and Paul” (№ 4). The icon-painter is Sterios Dimitriou from the town of Kozhany, and the icon is dated April 15, 1853. Its origin has also been unknown because the icon had been a subject of trafficking.⁷

One of the oldest and most interesting icon in the collection is from 1811 – “Dormition (Assumption) of the Virgin Hodegetria” (№ 10). It was

⁴ **Nikolov, A.** Carpenters from Gabrovo and icon – painters from Tryavna in Strandzha in the late XIX – the early XX century (according to materials from Sredets Municipality). – In: Notifications of The Regional Historical Museum – Gabrovo, V. 1, 7-8, 2019-2020

⁵ **Tsaneva, L.** Masters from Tryavna in Southeast Bulgaria, In: Problems of the Revival in Southeast Bulgaria. III-IV, 2005, Varna, 50-51

⁶ **Tsaneva, L.** Icon – painters from Tryavna. Varna, 2013, 29, 37

⁷ **Deleva, I.** The unknown icon of Virgin Hodegetria with Holy Apostles Peter and Paul of the icon – painter Sterios Dimitriou at The Historical Museum in Burgas. – In: Notifications of The Regional Historical Museum – Burgas, V. 7, 2021, 113-121

transported from the village of Sinemorets during a scientific expedition in 1960. The icon has an elaborately carved wooden frame and the image of St. Nickolas (in a pendant in the middle) was painted in the low case under the main painting area. The work has a caption in Greek, dated August 30, 1811.⁸

The current catalogue includes all exhibits which are a part of the museum's exposition, as well as some icons from the archive. This material has been arranged in accordance with the hierarchy of the celestial pantheon – first come the icons of the Virgin and Jesus Christ. They are followed by images of archangels, prophets, saints, etc. The description of each icon includes: 1) name; 2) date; 3) name of the icon-painter; 4) material and painting techniques; 5) size; 6) inventory number; 7) short description; 8) the text that appears on the inscriptions of the icon.

This edition would not have the same value without the precious professional guidance, the dedicated support and faith of Prof. Kostadinka Paskaleva! I send my sincere gratitude to her!

*Ivanka Deleva,
Chief Curator History Department,
Regional Historical Museum Burgas*

⁸ My affectionate gratitude to Alexandra Trifonova for her translations and graphical presentation of Greek inscriptions!

ΚΑΤΑΛΟΓ

CATALOGUE

Св. Богородица Одигитрия с ангели

1895, темпера върху дърво, 97 x 58 cm, инв. № 1112

Допоясно изображение на св. Богородица с Младенеца – тип Одигитрия (Пътеводителка). Исус благославя двустранно. В горния регистър – ангели с разтворени свитъци с текстове от Богородични акатисти поставят корона на главата ѝ.

Virgin Hodegetria with Angels

1895, tempera on wood, 97 x 58 cm, invt. № 1112

A waist up image of the Virgin with the Infant Jesus – Hodegetria (She who shows the way). Jesus is blessing with both hands. In the upper part – angels with open scrolls, containing texts of the Virgin's Akathist, laying a crown on her head.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ΜΗ (ΤΗ)Ρ Θ(Ε)ΟΥ (Майка Божия)

Ι (ΗΣΟΥ)Σ Χ(ΡΙΣΤΟ)Σ (Исус Христос)

Ο ΩΝ (аббревиатура: „Вечно съществуващият“)

ΧΑΙΡΕ ΘΤΙ ὑΠἈΡΧΕΙΣ / ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΑΘ'ΕΔΡΑ (Радвай се, защото си Царев престол)

ΧΑΙΡΕ ΘΤΙ ΒΑΣΤΑΖΕΙΣ / ΤὸΝ ΒΑΣΤΑΖΟΝΤΑ ΠἈΝΤΑ (Радвай се, защото носиш Оногова, Който всичко държи)

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Αφιε[ρωμα] / παρά τοῦ Κ[ων]/σταντίνου / Παπάζογλ[ου και] / τῆς συζύγου [του]/ Χρυσούλα[ς] / 1895 (Дарение от Константинос Папазоглу и съпругата му Хрисула, 1895)

Св. Богородица Одигитрия с Младенеца

XIX век, темпера върху дърво, 116,5 x 65 см, инв. № 988

Св. Богородица изобразена допоясно, с лявата ръка държи Младенеца, а с дясната сочи към него. Христос благославя, а в лявата ръка държи сгънат свитък. Ореолите и на двамата са с метален обков, както и десните им ръце. В долния пояс на иконата – разтворен свитък с тропара „*Милосердия сущи източник милости сподоби нас Богородице*“.

The Virgin Hodegetria with the Infant Jesus

XIX century, tempera on wood, 116,5 x 65 cm, invt. № 988

The Virgin is depicted from the waist up, holding the Infant Jesus in her left hand and pointing towards him with her right one. Jesus is blessing and holding a folded scroll in his left hand. Both their halos are from metal, as well as their right hands. In the lower part of the icon there is an open scroll with the hymn: “*You merciful, a source of mercy come to us Holy Virgin*”.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

МТИ БЖІА

Всѣхъ свѣтъхъ и мѣлъ свѣтъхъ
свѣтъхъ свѣтъхъ свѣтъхъ

Св. Богородица Царица Небесна с Младенеца

1874, иконописец поп Димитър Кънчов и хаджи Христо от Трявна, темпера върху дърво, 118 x 71 см, инв. № 1109

Допоясно изображение на св. Богородица с корона като „царица небесна“, прегърнала Младенеца с лявата си ръка, а с дясната държи цвете – бял крин, символ на непорочността. Исус Христос благославя, а в лявата ръка държи жезъл и глобус. На главата му – корона, като „цар на царете“. Долу в дясно – ангелчета сред облаци.

The Holy Virgin Enthroned with Infant Jesus

1874, icon-painter priest Dimitar Kanchov and Hadji Christo from Tryavna, tempera on wood, 118 x 71 cm, invt. № 1109

A waist up depiction of the Holy Virgin with a crown as “queen of Heaven”, embracing Infant Jesus with her left hand and holding a flower – white lily – a symbol of innocence, in her right hand. Jesus Christ is blessing and holding a wand and a globe in his left hand. There is a crown upon his head, being “King of the Kings”. In the lower right part – angels amongst clouds.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

МАТИ БЖІА; ІС ХС

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Рука поп Димитръ и хджи Христу от Трявна 1874 год.

Св. Богородица Одигитрия със св. апостоли Петър и Павел

1853, иконописец Стериос Димитриу от Козани, темпера върху дърво, 34 x 46 cm, инв. № 1124

Св. Богородица е представена допоясно, с лявата ръка държи Младенеца, а с дясната сочи към него. Христос благославя, а в лявата ръка държи глобус. В двата горни ъгъла – ангели с разтворени свитъци с текстове от Богородичен акатист. В долния пояс са вписани образите на светите равноапостоли Петър и Павел, които държат модел на църква.

The Virgin Hodegetria with the Holy Apostles Peter and Paul

1853, icon – painter Sterios Dimitriou from Kozhany, tempera on wood, 34 x 46 cm, invt. № 1124

The Virgin is depicted from the waist up, holding the Infant Jesus with her left hand and pointing towards him with the right one. Jesus is blessing and holding a globe in his left hand. In both upper corners there are angels with open scrolls containing texts from Virgin's Akathist. In the lower case there are images of the Holy Apostles Peter and Paul, who are holding a model of a church.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

Μ(ΗΤ)ΗΡ Θ(Ε)ΟΥ (Майка Божия)

Ι(ΗΣΟΥ)Σ Χ(ΡΙΣΤΟ)Σ (Исус Христос)

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ / ΠΕΤΡΟΣ (Апостол Петър)

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ / ΠΑΥΛΟΣ (Апостол Павел)

Дарителски надпис: / Donation inscription:

ἐγ[ρα]ψε Στέργιος Δημητρίου ὁ ἐκ / Κοζάνης. ἔτει σωτηρίῳ 1853, / μηνὶ Ἀπριλίῳ 15

/Написа (Изписа) Стериос (Стергиос) Димитриу от Козани.

Години от спасението 1853, месец Април 15ти/

Св. Богородица (Умиление) Кикса

XIX век, темпера върху дърво, 31 x 26 см, инв. № 959

„Умиление“ е един от основните типове изображения на св. Богородица. Св. Дева е представена до поясно, обърната надясно, притиснала до лицето си Младенеца, седнал върху дясната ѝ ръка. Наименованието на иконата произлиза от манастира „Киккос“ на о. Кипър, посветен на св. Богородица. Вляво евангелист Лука рисува образа на Божията майка.

The Holy Virgin of Tenderness (Kiksa)

XIX century, tempera on wood, 31 x 26 cm, invt. № 959

The Holy Virgin Eleousa (of Tenderness) is one of the main types of depictions of the Holy Mary. The Virgin is depicted from the waist up, turned to the right, pressing to her face the Infant Jesus, who is sitting on her right hand. The name of the icon comes from the “Kikkos” monastery, on the island of Cyprus, dedicated to The Holy Virgin. On the left, the evangelist Luke is painting the Mother of God’s image.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ΜΗ (ΤΗ) Ρ Θ(Ε)ΟΥ (Майка Божия)

ἡ ΕΛΕΟῦΣΑ / ΤΟῦ ΚΥΚΟΥ (Елеуса (Умиление) на Киккос)

Ι(ΗΣΟΥ Σ Χ(ΡΙΣΤΟ)S (Исус Христос)

ΛΟΥΚΑΣ (Лука)

Тихвинска пресвета Богородица

*XVIII век, руска икона, темпера върху дърво, 36 x 29,5 см,
инв. № 960*

Допоясно изображение на св. Богородица, от типа Тихвинска, с дясна ръка пред гърдите, сочейки към малкия Исус, седнал върху лявата ѝ ръка, благославящ.

The Blessed Virgin Tihvinska

*XVIII century, a Russian icon, tempera on wood, 36 x 29,5 cm,
inv. № 960*

A waist up depiction of Holy Mary of Tihvinska type, her right hand is in front of her chest, pointing towards Infant Jesus, seated on her left hand and blessing.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:
ТИХВИНСКАЯ ПРЕСТИЯ БГЦЫ

Вход в храм на пресвета Богородица (Въведение Богородично)

XIX век, темпера върху дърво, 57 x 41,5 см, инв. № 1000

Дева Мария пристъпва прага на храма, посрещната от първосвещеник Захария, който я благославя. След Мария вървят майка ѝ св. Ана, баща ѝ Йоаким и роднини. За фон е представен храмов интериор.

Presentation of the Blessed Virgin

XIX century, tempera on wood, 57 x 41,5 cm, invt. № 1000

The Virgin is crossing the threshold of the temple, welcomed by the high priest Zechariah who is blessing her. The Virgin is followed by her mother St. Anne, her father Joachim and relatives. The background is a church interior.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ВХОДЪ ВО ХРАМ ПРЕСТЫЯ БЦЫ

Благовещение Богородично

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41,5 см, инв. № 1002

Св. Богородица получава благата вест от архангел Гавраил, че ще роди Божия син. Над тях сред лъчите на небето е гълъбът на светия Дух.

Holy Annunciation

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41,5 cm, invt. № 1002

The Virgin receives good news from Archangel Gabriel that she will give birth to the Son of God. The dove of the Holy Spirit is above them in heavenly lights.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

БЛГОВЪЩЕНИЕ БОГОРОДИЦЫ

УСПЕНІЕ

ПРЕСВАТЫЯ

БОГОРОДИЦЫ .

Успение на пресвета Богородица

XIX век, темпера върху дърво, 57 x 40,5 см, инв. № 997

В средата на сцената е св. Богородица на смъртно легло, над нея, изправен, Исус Христос я благославя, а в лявата ръка държи душата на майка си. Около леглото са апостолите. Пред одъра – ангел отсича ръцете на неверник.

Dormition (Assumption) of the Virgin

XIX century, tempera on wood, 57 x 40,5 cm, invt. № 997

In the centre of the scene the Virgin is on a deathbed and above her, standing on his feet, Jesus Christ is blessing her and holding his mother's soul in his left arm. There are Apostles around the bed. In front of it – an angel is cutting off the hands of a nonbeliever.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

УСПЕНИЕ ПРЕСВЯТЫЯ БОГОРОДИЦЫ

Успение Богородично

1811, темпера върху дърво, 64 x 45 cm, инв. № 973

В средата на композицията е изобразена св. Богородица на смъртен одър, заобиколена от апостолите. Пред одъра ангел отсича ръцете на неверник. В горния регистър, над главната сцена, Христос прегръща малката Мария. От двете му страни: в медальони – образи на светци. В долния регистър са конните изображения на светците войни Георги и Димитър, а в средата – св. Никола в платноходка. Иконата е с ажурна дърворезбена рамка.

Dormition (Assumption) of the Virgin

1811, tempera on wood, 64 x 45 cm, invt. № 973

The Virgin is depicted in the centre of the composition on her deathbed, surrounded by the Apostles. In front of the bed there is an angel cutting off the hands of a nonbeliever. In the upper case, above the main scene – Christ embraces little Mary. There are images of Saints in pendants on both his sides. In the lower case there are images of Saints warriors on horseback – George and Demetrius, and in the centre – St. Nicholas in a sailing boat. The icon is with a tracery wood carved frame.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ Θ(ΕΟΤΟ)ΚΟΥ (Успение Богородично)

1811 αυγούστου : 30 (1811 30 август)

Ι(ΗΣΟΥ)Σ Χ(ΡΙΣΤΟ)Σ (Исус Христос)

Ο άγι/ος: νηκό/λαος (Св. Никола)

ІС

І

Ы

І

ХС

ЖЕЛІТІ
КА ТІБІ ПО
ІНАУТІ СЕБІ
ТЪ ЖИВОТНІИ

І СЯ ЕСЯ СЕБЕ
ТЪ МОЮ РАДО
ГОЛНУ ІСНАИ

Исус Христос Вседържител

XIX век, темпера върху дърво, 118 x 70 см, инв. № 1105

Исус Христос е изобразен фронтално, благославящ. На коляното му – разтворено евангелие, глобус и жезъл. Облечен е с червен хитон със златна флорална украса и тъмносин химатий.

Christ Pantocrator

XIX century, tempera on wood, 118 x 70 cm, invt. № 1105

Jesus Christ is depicted frontally, blessing. There is an open gospel, a globe and a wand on his knee. He is dressed in black chiton with a gold floral decoration and a dark blue hematium.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ИС ХС

Христос Благославящ

XIX век, темпера върху дърво, 116,5 x 66,5 см, инв. № 987

Исус Христос изобразен допоясно, седнал, благославящ, в лявата ръка държи жезъл и разтворено евангелие. Ореолът и дясната му ръка са с метален обков. В долния пояс на иконата – разтворен свитък с текст от тропара „*На Господ Бог и Наш Спасител Исус Христос*“.

Blessing Christ

XIX century, tempera on wood, 116,5 x 66,5 cm, invt. № 987

Jesus Christ is depicted from the waist up, in a sitting position, blessing and holding a wand and an open gospel in his left hand. The halo and his right hand are from metal. In the lower part of the icon there is an open scroll with a text of the hymn “*To God and our savior Jesus Christ*”.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ИИС ХРС

Благославящият Христос

1883, темпера върху дърво, 116 x 68 см, инв. № 1104

Допоясно изображение на Христос, благославящ (с обков на ръката). В лявата ръка държи глобус, над лявото му рамо – разтворена книга с текст.

Blessing Christ

1883, tempera on wood, 116 x 68 cm, invt. № 1104

A waist up depiction of Christ, blessing (with a repousse cover of the hand). He is holding a globe in his left hand, and there is an open book with text behind his left arm.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ИИС ХС

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Христо Ивановъ, Петко Стояновъ, П: П. Атанасъ 1883

ІС.
ЦАРЬ ЦАРЕМЪ
БЛАДЫЧЕСТВЮ.

ХС.
И ВЛАДА КИ
ЦЫМЪ.

АЗЪ СОМЪ ПИСТЫРЬ ДО
КЕШИ, ПОО- ТИРЕ ДЪБ-
РЪН ДЪШЪ СВОЮ ПОЛЪ-
ГІАТЬ ЗА ОБ- ЦИ. А ИМЕНЕ
НИКЪ, ИЛИ ПИСТЬ ПАТН
РА. ЕМЯЖЕ И СВЪТЪ ОВЦА
СВОА, ЕНДІА БОЛЪКЪ ГРАДЪ
ЦА, И ШТАЕ ЛАСТЪ ОВЦА
И СЪМЕТЪ.

Исус Христос Цар на царете и Господар на господарите

XIX век, темпера върху дърво, 76,5 x 51,5 см, инв. № 995

Исус Христос седнал на масивен трон с висока облегалка, облечен в архиерейски одежди, с корона на главата. Благославя с вдигната десница, а в лявата държи разтворено евангелие и жезъл.

Jesus Christ – King of the Kings and Archpriest

XIX century, tempera on wood, 76,5 x 51,5 cm, invt. № 995

Jesus Christ is sitting on a massive throne with a high back, dressed in Archpriest garments, with a crown upon his head. He is blessing with a raised right hand and in his left one holding an open gospel and wand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ИС ХС ЦАРЪ ЦАРЕМЪ И ВЛАДЫКА
ВЛАДЫЧЕСТВУЮЩИМЪ

Исус Христос Велик архиерей

1895, темпера върху дърво, 80 x 55 см, инв. № 1113

Исус Христос седнал на масивен трон с висока облегалка с пластична украса. Облечен в архиерейско облекло с корона на главата, благославящ, в лявата ръка държи разтворено евангелие.

Jesus Christ as Archpriest (Christ enthroned)

1895, tempera on wood, 80 x 55 cm, invt. № 1113

Jesus Christ is sitting on a massive throne with a high back and vivid decoration. He is dressed in archpriest clothing with a crown on his head, blessing, holding an open gospel.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ІС ХС ВЕЛИКІЙ АРХИЕРЕИ

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Подаренъ, отъ Стаику Баиовъ(?), 1895

Рождество

Христово.

Рождество Христово

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41 см, инв. № 999

В средата на композицията е изобразено раждането на Исус в яслите. Вляво Божията майка държи Младенеца в обятията си, вдясно – св. Йосиф е протегнал ръце към него. Зад тях – персонажи от рождественото събитие. Горе – херувими с разтворени свитъци.

Nativity of Christ

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41 cm, invt. № 999

The birth of Jesus in the stables is depicted in the middle of the composition. On the left there is the Mother of God who is embracing baby Jesus, and on the right – St. Josef has reached his hands out to him. In the background there are characters of the Nativity event. On the top there are angels with open scrolls.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

Кръщение Христово

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41,5 см, инв. № 1004

Исус Христос приема кръщение в река Йордан от св. Йоан Предтеча, който го благославя. Вляво ангел държи кърпа. Над тях – светият Дух.

Baptism of Christ

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41,5 cm, invt. № 1004

Jesus Christ is baptized in the Jordan river by St. John The Precursor, who is blessing him. On the left an angel is holding a towel. Above them – The Holy Spirit.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

КРЕЩЕНИЕ ХРТОВО

ИНА́БА

ЦВЕТНО́СИЛА .

Неделя Цветоносна

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41 см, инв. № 1010

Христос, възседнал бяла ослица, е следван от апостолите. Дясната ръка е издигната за благослов, а в лявата държи затворен свитък. Пред групата – младеж постила с дрехи пътя им. Горе – друг младеж, качен на дърво, отсича палмова клонка.

Floriferous Sunday (Palm Sunday)

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41 cm, invt. № 1010

Christ is mounted on a white donkey, followed by the Apostles. He has raised his right hand for a blessing, in his left one he is holding a closed scroll. In front of the group – a young man is covering the road in front of them with clothes. Above – another young man, climbed on a tree, is cutting a palm branch.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

НИДЕЛЯ ЦВЕТОНОСНАЯ

ΒΟΣΚΡΕΣΕΝΙΕ

ΧΡΙΣΤΟΥ

Възкресение Христово

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41,5 см, инв. № 1006

Възкръсналият Христос, обгърнат от светлина, е представен фронтално, в цял ръст, с препаска. С дясната ръка държи знаме с кръст, а лявата е вдигната нагоре. Под него около ковчега – ангел и нападали войници.

Resurrection of Christ

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41,5 cm, invt. № 1006

The resurrected Jesus, wrapped in lights, is presented in frontal full-body length, with a waistband. He is holding a flag with a cross in his right hand, and his left one is raised. Beneath him around the coffin – an angel and fallen soldiers.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:
ВОСКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО

Възнесение Христово

XIX век, темпера върху дърво, 56 x 41,5 см, инв. № 998

Исус Христос е в средата на композицията, изобразен фронтално, възнасящ се нагоре сред светлина и облаци. Заобиколен е от апостолите и св. Богородица (вляво отпред). Той благославя групата с ръце, разтворени встрани.

Ascension of Christ

XIX century, tempera on wood, 56 x 41,5 cm, invt. № 998

Jesus Christ is in the middle of the composition, depicted frontally, „rising in glory“ he is ascending high amongst light and clouds. He is surrounded by the Apostles and the Virgin (on the left, front). He is blessing the group with arms wide open.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ВОЗНЕСЕНИЕ ХРТОВО

Св. Архангел Михаил

XIX век, темпера върху дърво, 117 x 74 см, инв. № 1111

Св. Архангел Михаил е изобразен до поясно, фронтално, облечен във военно снаряжение. В дясната ръка държи меч, а в лявата – сфера и разгънат свитък с поучения.

St. Archangel Michael

XIX century, tempera on wood, 117 x 74 cm, invt. № 1111

St. Archangel Michael is depicted from the waist up, frontal, in an armored garment. He is holding a sword in his right hand and in his left one – a sphere and an open scroll.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ АР МИХАИЛЬ

Огненото възнесение на св. пророк Илия*XIX век, темпера върху дърво, 92 x 47 см, инв. № 1108*

Св. пророк Илия се възнася на колесница, впрегната с четири коня. В долния регистър на иконата св. пророк Елисей поема кожуха на св. Илия като продължител на неговото дело. Вляво долу св. пророк Илия в пещерата, хранен от гарвана.

Fiery Ascension of the Profit Elijah*XIX century, tempera on wood, 92 x 47 cm, invt. № 1108*

The Profit Elijah is ascending in a chariot with four horses. In the lower part of the icon the Profit Elisha is taking St. Elijah's garment as a sign of continuing his work. In the lower left part Profit Elijah is in a cave, being fed by a crow.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ВЗАТИЕ С. ПРОРОК. ИЛИА.

Дарителски надпис: / Donation inscription:*Подаръкът отъ Христо Димитровъ*

Огненото възнесение на св. пророк Илия

XIX век, темпера върху дърво, 123 x 69 см, инв. № 1101

Св. пророк Илия се възнеся с огнена колесница, теглена от четири коня. Небесата са в пламъци. Пророкът хвърля кожата си към своя наследник св. пророк Елисей. Добре оформената композиция е представена на фона на планински пейзаж.

St. Elijah Ascent in a Chariot of Fire

XIX century, tempera on wood, 123 x 69 cm, invt. № 1101

The Profit Elijah is ascending in a chariot of fire with four horses. The Heavens are on fire. The profit is throwing his garment to his heir Profit Elisha. The composition is well rounded up and, in the background, there is a mountain landscape.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

ВЪЗНЕСЕНИЕ ПРР. ИЛИА

Угощение Авраамово (Гостоприемство Авраамово)

1874, темпера върху дърво, 114,5 x 66,5 см, инв. № 994

Иконата представя посещението на тримата ангели в дома на Авраам, за да му съобщят „благата“ вест, че ще има син. Отзад, Сара, зад полуотворената врата, слуша невярваща, заради преклонната си възраст.

Abraham's Feast (Hospitality of Abraham)

1874, tempera on wood, 114,5 x 66,5 cm, invt. № 994

The icon represents the visit of three angels at Abraham's house in order to tell him the good news that he is going to have a son. In the background, behind the half-open door, is Sarah, listening, unbelieving due to her old age.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

УГОЩЕНИЕ АВРААМОВО

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Изобразися съ помоща на Сливенската епархия на времето първаго митрополита Серафима в лето 1874 ноем 27

ВѢСТАТЬ ПРІВѢДЕНАГО СЪ ПОКЛОНЕНІЕМЪ, ЧТОБЪ ЖЕ ДОБРОЕ СЕИМЪ СЪВѢДѢНІЮ СЪХЪ ПРАВИНО, ДИ
КОСЛЕНА СЪИ ВОСХОДИТИ КЪ ПІСАНІЕМЪ ЧЕТВЕРГОВІИ, ЯКО СЪХЪ СТРАХЪ КРИСТИ СОДѢЛОВА СЪИ ТЪ
ПІСАНІЕМЪ, ЧТОБЪ СЪ БОГЪ КЪ ДОУМЪ СЪВѢДѢНІЮ ПРАВИНО, СЪВѢДѢНІЮ СЪИ И БОЖІЮ СЪ АНЪ КЪ ДОУМЪ
СЪИ. СЪВѢДѢНІЮ СЪИ СЪИ И ПІСАНІЮ СЪИ. ВѢСТАТЬ ПРАВИНО.

Св. Йоан Кръстител

XIX век, темпера върху дърво, 116 x 65 см, инв. № 989

Допоясен образ на св. Йоан Кръстител с криле като „ангел на пустинята“. Благославя, а в лявата ръка държи блюдо с отрязаната си глава и кръст, обвит с лента, на която е изписано посланието му „*Покайте се, защото приближи царството небесно*“. Ореолът му е с метален обков.

St. John the Baptist

XIX century, tempera on wood, 116 x 65 cm, invt. № 989

A waist up image of St. John the Baptist with wings as “angel of the desert”. Blessing, and holding in his left hand a platter with his own cut off head and a cross, wrapped in a tape, inscribed with his message “*Repent because kingdom of heaven is approaching*”. His halo is from metal.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

С. ΙΩΑΝΝῚ ΚΡΕΣΤΙΤΕΛ

Рождество на св. Йоан Кръстител*XIX век, темпера върху дърво, 27 x 21 см, инв. № 1008*

В лявата част на иконата е полулегнала св. праведна Елисавета с малкия Йоан до нея. Вдясно прав е св. пророк Захария, изобразен в цял ръст, подпрян на жезъла си. На заден план – една от жените, носещи понуда.

Nativity of St. John the Baptist*XIX century, tempera on wood, 27 x 21 cm, invt. № 1008*

In the left part of the icon, there is St. Righteous Elizaveta, half-lying with Infant John beside her. On the right the profit Zechariah is in a standing position, depicted in full-body length, leaning on his wand. In the background – one of the women is carrying gifts.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

РОЖСТВО ІωАНЪ

Отсичане главата на св. Йоан Кръстител

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41 см, инв. № 1005

Иконата представя момента, когато войник поднася отсечената глава на св. Йоан Кръстител на принцеса Саломе. На заден план, долу, лежи тялото на светеца. Сцената е изобразена сред интериор.

Beheading of St. John the Baptist

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41 cm, invt. № 1005

The icon represents the moment when a soldier is giving St. John the Baptist's cut-off head to Princess Salome. The Saint's body is lying down in the background. The scene is illustrated within an interior.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

УСЕКНОВЕНИЕ ІωАННОВО

СВЯТЫЙ

НИКОЛА

Св. Николай

XIX век, темпера върху дърво, 117 x 72 см, инв. № 1099

Св. Николай е изобразен анфас, благославящ, в епископско одеяние, в лявата ръка държи затворено евангелие.

St. Nicholas

XIX century, tempera on wood, 117 x 72 cm, invt. № 1099

St. Nicholas is depicted full-face, blessing, in a bishop's clothing, holding a closed gospel in his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ НИКОЛАИ

Св. Николай с Предстоящи

XIX век, темпера върху дърво, 123 x 68 см, инв. № 1100

Фронтално изображение на св. Николай върху равен светлосин фон. Облечен в епископски одежди, с корона, благославящ, в лявата ръка държи затворено евангелие. В горните два ъгъла са изображенията на Исус Христос и св. Богородица.

St. Nicholas with the Forthcoming

XIX century, tempera on wood, 123 x 68 cm, invt. № 1100

A full-face image of St. Nicholas upon an even light blue background. He is dressed in bishop's garments, with a crown upon his head, blessing, holding a closed gospel in his left hand. There are images of Jesus Christ and the Virgin in the upper two corners.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. НИКОЛАЙ

СВ. ДИД.

НИКОЛАИ.

ΠΡΑΙΝΑΝ ΗΜΑΣ Η ΟΥΜΕΣ ΚΑΤΑΘΕΤΗ ΕΚΔΑΥΡΑΝΙΑ ΟΥ ΤΗΚΑΝ ΗΜΑΣ
ΥΙΟΝ ΟΥΔΕΣ ΤΑΘΕΜΕΝ ΗΜΕΣ ΕΙΣΕΝ ΗΟΤΗΜ, ΟΥΤΩ ΜΑΛΙ ΟΥΔΑΚΑΝ
ΕΝΗ ΟΥΜΕΝΕΙΜΕΝ ΚΑΘΟΚΑΙ, ΗΝΕΤΕΟΙ ΕΑΥΤΕΣ, ΟΤΙ ΕΙ ΒΕΛΑΥΡΑΝΙΑ
ΜΑΙΝΕΤΕ ΗΚΑΝΕ, ΜΑΛΙ ΥΠΕΙ. ΚΑΙ ΟΥΔΕΤΙΣ ΑΔΙΑΝΕΤΕ ΜΑΙΝΕΤΕ.

Св. Николай

XIX век, темпера върху дърво, 116,5 x 53 см, инв. № 993

Св. Николай е изобразен в цял ръст фронтално, облечен в епископски одежди, с корона на главата. Благославя, а в лявата ръка държи затворено евангелие. В долната рамка на иконата – разтворен свитък с текст на неговия тропар.

St. Nicholas

XIX century, tempera on wood, 116,5 x 53 cm, invt. № 993

St. Nicholas is depicted in full-body length, frontally, dressed in bishop's garments, with a crown upon his head. He is blessing and holding a closed gospel in his left hand. There is an open scroll containing a text of his hymn in the lower frame of the icon.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. ОЦЪ НИКОЛАЙ

Ο Άγιος Νικόλαος

1883

Παρόντων
1883

1883

Св. Никола

1883, темпера върху дърво, 31 x 36 см, инв. № 961

Допоясно изображение на св. Никола, облечен в епископско облекло без корона, благославя и държи затворено евангелие. Горє вляво са вписани образите на св. Богородица с Младенеца.

St. Nicholas

1883, tempera on wood, 31 x 36 cm, invt. № 961

A waist up image of St. Nicholas, dressed in a bishop's garment without a crown, blessing and holding a closed gospel. In the upper left side there are images of the Virgin with the Infant Jesus.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (Св. Никола)
 [Μ(ΗΤΗ)Ρ] Θ(Ε)ΟΥ (Майка Божия)
 Ι(ΗΣΟΥ)С Χ(ΡΙΣΤΟ)С (Исус Христос)

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Νικολάου σταμάτη / πανόρυι κ(αι) νετέλη / γт / δικνω / 1883 (На
 Никола Стамати, държание ипоказвам (?), 1883)

СВ АП ПЕТРА

И ПАВЛА

Св. апостоли Петър и Павел

XIX век, темпера върху дърво, 115 x 63 см, инв. № 1103

Двамата светци са изобразени в цял ръст фронтално. Вляво св. Петър, в дясната ръка държи ключовете на рая, а с лявата придържа макет на църква. Вдясно св. Павел, с лявата ръка държи меч като Христов воин, а с дясната придържа макета на църквата.

Holy Apostles Peter and Paul

XIX century, tempera on wood, 115 x 63 cm, invt. № 1103

Both Saints are painted in full-body length, frontally. St. Peter is on the left, holding the keys of Heaven in his right hand and supporting a model of a church with his left hand. St. Paul is on the right, holding a sword in his left hand, like a warrior of Christ, and supporting the model of the church with his right hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. АП. ПЕТРА И ПАВЛА

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Петаръ Станчювъ

Св. св. Петър и Павел

XIX век, темпера върху дърво, 57 x 41,5 см, инв. № 1003

Двамата светци са изобразени в цял ръст фронтално. Вляво св. Петър, в дясната ръка държи ключовете на рая, а с лявата придържа макет на църква. Вдясно св. Павел, в лявата ръка държи меч, а с дясната придържа макета на църквата.

St. Peter and St. Paul

XIX century, tempera on wood, 57 x 41,5 cm, invt. № 1003

Both Saints are depicted in full-body size, frontally. St. Peter is on the left, holding the keys of Heaven in his right hand and supporting a model of a church with his left one. St. Paul is on the right, holding a sword in his left hand and supporting the model of the church with his right hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

С: АП: ПЕТРЪ С:АП: ПАВЛЪ

Св. Атанасий

XIX век, темпера върху дърво, 116 x 52,5 см, инв. № 992

Св. Атанасий е изобразен в цял ръст, фронтално, облечен в епископски одежди, благославящ, в лявата държи затворено евангелие. В долната рамка на иконата – разтворен свитък с текст от тропара на св. Никола (името на св. Никола е заменено с това на св. Атанасий!)

St. Athanasius

XIX century, tempera on wood, 116 x 52,5 cm, invt. № 992

St. Athanasius is depicted in full-body length, frontally, dressed in bishop's garments, blessing, in his left hand holding a closed gospel. In the lower part of the icon there is an open scroll with a text of St. Nicholas's hymn (St. Nicholas's name is replaced with St. Athanasius's name!)

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. ОЦЪ АДАНАСІА

Св. Атанасий

XIX век, темпера върху дърво, 94 x 61 см, инв. № 1098

Допоясно, фронтално изображение на св. Атанасий, облечен в епископски одежди, с корона, благославящ, в лявата ръка държи затворено евангелие.

St. Athanasius

XIX century, tempera on wood, 94 x 61 cm, invt. № 1098

A waist up frontal image of St. Athanasius, dressed in bishop's garments with a crown, blessing, holding a closed gospel in his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТИ АТАНАСИЙ АЛЕКСАНДРІЙСКИЙ

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Атанасъ Миховъ и сопруга егѡ Николина съ домъ и чада имъ

Св. великомъченик Георги спасява царската дъщеря*XIX век, темпера върху дърво, 117 x 66 см, инв. № 991*

Св. Георги на бял кон, в ход надясно, облечен във военно снаряжение с развят плащ. С две ръце държи копие, с което пронизва змей. Вдясно – спасената принцеса и баща ѝ, който подава на светеца ключовете на града. Ореолът му е с метален обков. В долната рамка на иконата – разтворен свитък с текст от тропара на св. Георги.

St. Great Martyr George Saves the King's Daughter*XIX century, tempera on wood, 117 x 66 cm, invt. № 991*

St. George is on a white horse, riding to the right, dressed in an armored garment with a waving cloak. He is holding a spear in both hands and piercing a dragon. On the right is the saved princess and her father, who is passing the keys of the town to the Saint. His halo is made of metal. In the lower frame of the icon – an open scroll with text from St. Georges's antiphon.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ ВЕЛИКОМУЧЕНИКЪ ГЕОРГИИ

Св. великомъченик Димитър

XIX век, темпера върху дърво, 117 x 66 см, инв. № 990

Св. Димитър на кон, в ход наляво, облечен във военно снаряжение, с развят тъмносин плащ. С две ръце държи копие, с което пронизва повален неприятел. Ореолът е с метален обков. В долната рамка на иконата – разтворен свитък с текст от тропара на св. Димитър.

St. Great Martyr Demetrius

XIX century, tempera on wood, 117 x 66 cm, invt. № 990

St. Demetrius on horseback, riding to the left, dressed in an armoured garment, with a waving dark blue cloak. He is holding a spear in both hands and piercing an enemy who is knocked to the ground. The halo is from metal. In the lower part of the icon there is an open scroll with text from St. Demetrius's antiphon.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ ВЕЛИКОМУЧЕНИКЪ ДИМИТРИЙ

Св. Димитър

1883, темпера върху дърво, 123 x 74 см, инв. № 1110

Св. Димитър на кон, в галоп надясно, изобразен на фона на природен пейзаж. Облечен във военно снаряжение, с червен плащ, свободно развят зад гърба му. С две ръце държи копие, с което пронизва повален с коня си неприятел.

St. Demetrius

1883, tempera on wood, 123 x 74 cm, invt. № 1110

St. Demetrius on horseback, galloping to the right, depicted on a background of a natural landscape. He is dressed in an armoured garment with a red cloak waving freely behind his back. He is holding a spear in both hands and piercing an enemy, knocked to the ground with his horse.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. ДИМИТРИЙ

Дарителски надпис: / Donation inscription:

Димитър Марков, 1883

Св. св. Кирил и Методий

XIX век, темпера върху дърво, 57 x 41,5 см, инв. № 1009

Двамата светци са изобразени в цял ръст, обърнати един към друг. Облечени са в монашески облекла с кукули, държат свитъка с азбуката и сочат един към друг. Горе, в сегмента на небето, Исус Христос благославя делото им.

St. Cyril and St. Methodius

XIX century, tempera on wood, 57 x 41,5 cm, invt. № 1009

Both Saints are depicted in full-body length, facing each other. They are dressed in monastic garments with hoods, holding the scroll with the alphabet and pointing at each other. Above them, in the section of the sky, Jesus Christ is blessing their work.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ КИРИЛЬ СТЫЙ МЕФОДИЙ; ПРОСВЕТИТЕЛИ
БЪЛГАРСКИА

Св. Мина

XIX век, темпера върху дърво, 123 x 66 см, инв. № 1106

Св. Мина на бял кон, в галоп надясно, представен на фона на планински пейзаж. Облечен във военно снаряжение, с червен плащ, свободно развят зад гърба му. В дясната ръка държи копие, а в лявата – поводитите на коня.

Saint Menas (Mina)

XIX century, tempera on wood, 123 x 66 cm, invt. № 1106

Saint Menas is mounted on a white horse, galloping to the right, in the background there is a mountain landscape. He is dressed in an armoured garment, with a red cloak waving freely behind his back. He is holding a spear in his right hand and the bridle of the horse in his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. МЕНА.

Св. Троица; Св. Мина (двустранна икона)*XIX век, темпера върху дърво, 69,5 x 50,5 см, инв. № 996*

От едната страна на иконата е изобразено коронясването на св. Дева Мария от св. Троица. Тя е коленичила в средата, с молитвено скръстени ръце и поглед надолу. Вляво Исус Христос седнал, благославящ, с лявата ръка държи корона над главата ѝ. Тя е поддържана и от Бог Отец – вдясно, с жезъл и глобус в ръка. Над всички – светият Дух като гълъб.

От другата страна е изобразен св. Мина (№ 42), яздещ бял кон, в ход надясно. Облечен във военно снаряжение, с развят зад гърба му плащ. В дясната ръка държи копие, с лявата сочи напред.

The Holy Trinity; St. Menas (double-sided icon)*XIX century, tempera on wood, 69,5 x 50,5 cm, invt. № 996*

The coronation of the Virgin by the Holy Trinity is depicted on one side of the icon. She is kneeling in the centre, with her hands clasped in a prayer and looking down. Jesus Christ is in a sitting position on the left, blessing, holding a crown above her head in his left hand. It is also supported by God the Father – on the right, with a wand and a globe in the hand. Above all – Holy Spirit as a dove.

Saint Menas (Mina) (№ 42) is depicted on the other side of the icon, riding a white horse to the right. He is dressed in an armoured garment, with a fluttering cloak, behind his back. In his right hand he is holding a spear, pointing forward with his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТАЯ ТРОИЦА

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ МИНА (№ 42)

Св. Троица; Св. Мина (двустранна икона)*XIX век, темпера върху дърво, 69,5 x 50,5 см, инв. № 996*

От едната страна на иконата е изобразено коронясването на св. Дева Мария от св. Троица (№ 41). Тя е коленичила в средата, с молитвено скръстени ръце и поглед надолу. Вляво Исус Христос седнал, благославящ, с лявата ръка държи корона над главата ѝ. Тя е поддържана и от Бог Отец – вдясно, с жезъл и глобус в ръка. Над всички – светият Дух като гълъб. От другата страна е изобразен св. Мина, яздещ бял кон, в ход надясно. Облечен във военно снаряжение, с развят зад гърба му плащ. В дясната ръка държи копие, с лявата сочи напред.

The Holy Trinity; St. Menas (double-sided icon)*XIX century, tempera on wood, 69,5 x 50,5 cm, invt. № 996*

The coronation of the Virgin by the Holy Trinity is depicted on one side of the icon. (№ 41) She is kneeling in the centre, with her hands clasped in a prayer and looking down. Jesus Christ is in a sitting position on the left, blessing, holding a crown above her head in his left hand. It is also supported by God the Father – on the right, with a wand and a globe in the hand. Above all – Holy Spirit as a dove.

Saint Menas (Mina) is depicted on the other side of the icon, riding a white horse to the right. He is dressed in an armoured garment, with a fluttering cloak, behind his back. In his right hand he is holding a spear, pointing forward with his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТАЯ ТРОИЦА (№ 41)

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ МИНА

Свѣтъ

Модестъ

Модестъ Андоновъ
1836

Св. Модест

1896, темпера върху дърво, 33 x 19,5 cm, инв. № 536

Св. Модест е изобразен в цял ръст, фронтално, заобиколен от домашни животни и техния пастир (вляво). Благославя с вдигната ръка, а в лявата държи затворено евангелие. Природният пейзаж е с разноцветни терени. Светецът е на особена почит в селищата на Странджа.

St. Modest

1896, tempera on wood, 33 x 19,5 cm, invt. № 536

St. Modest is depicted in full-body length, frontally, surrounded by domestic animals and their Shepard (on the left). He is blessing with a raised hand and holding a closed gospel in his left one. The landscape consists of colourful terrains.

The saint is treated with special respect in the villages of Strandzha.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:
СТЫЙ МОДЕСТЪ

Дарителски надпис: / Donation inscription:
Тодоръ Андоновъ, 1896

Св. Пантелеймон

1899, темпера върху дърво, 92 x 47 см, инв. № 1102

Свещецът е изобразен в цял ръст, три четвърти обърнат наляво. С дясната ръка държи кръст и клонка, в лявата медицинска кутия с лекове (св. Пантелеймон е почитан като светец лечител).

St. Panteleimon

1899, tempera on wood, 92 x 47 cm, invt. № 1102

The Saint is depicted in full-body length, three quarters turned to the left. He is holding a cross and a branch in his right hand, and in his left one – a medical box with remedies (St. Panteleimon is honored as a saint-healer).

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТЫЙ ПАНТЕЛЕЙМОНЪ

Дарителски надпис: / Donation inscription:

*Подаръкът, отъ Михаилъ Георгиевъ, отъ Мал: Трновско с
Карадере 1899*

СВ. ПАРАСКЕВА.

СВ. МЪЧ. НИДЪЛА.

Св. Параскева и св. мъченица Неделя

XIX век, темпера върху дърво, 56,5 x 41 см, инв. № 1001

Двете светици са изобразени в цял ръст. Вляво св. Параскева, облечена в монашеско облекло, държи мъченически кръст и броеница. Вдясно св. Неделя, с корона на главата, държи кръст и палмова клонка.

St. Parascheva and St. Martyr Nedelya

XIX century, tempera on wood, 56,5 x 41 cm, invt. № 1001

Both Saints are depicted in full-body length. On the left St. Parascheva, dressed in a monastic garment, holding a cross of a martyr and prayer beads. On the right St. Nedelya, with a crown upon her head, holding a cross and a palm branch.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СВ. ПАРАСКЕВА СВ. МУЧ. НИДЕЛЯ

Св. Троица Новозаветна*XIX век, темпера върху дърво, 45 x 33 cm, инв. № 1011*

Вляво Исус Христос, седнал, с дясната ръка придържа кръст, а в лявата държи затворено евангелие. Над тях е гълъбът на светия Дух. Вдясно Бог Отец благославя, а в лявата ръка държи жезъл.

The Holy Trinity of the New Testament*XIX century, tempera on wood, 45 x 33 cm, invt. № 1011*

The iconographic scheme presents the Holy Trinity of the New Testament – God the Son (Jesus Christ), God the Father and above them – God the Holy Spirit as a dove. On the left, Jesus Christ is seated, he is holding a cross in his right hand and in his left one he is holding a closed gospel. On the right, God the Father, seated too, is blessing and holding a wand in his left hand.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СТАЯ ТРОИЦА

14 сцени от Новия завет

XIX век, темпера върху дърво, 57 x 41,5 см, инв. № 1007

Иконата представя 14 сцени от Новия завет, като в средата на изобразителното поле, с по-голям размер са сцените „Мироносици“ и „Слизане в ада Господен“, а около тях са разположени останалите 12 сцени.

14 scenes of the New Testament

XIX century, tempera on wood, 57 x 41,5 cm, invt. № 1007

The icon represents 14 scenes of the New Testament. In the centre of the painting area, larger in size, are the scenes “Myrrh – Bearers” and “Descent into Hell”. The other 12 scenes are placed around them.

**От левия горен ъгъл надясно по часовниковата стрелка: /
From the upper left corner to the right clockwise:**

1. Пресвета Троица / Holy Trinity
2. Рождество на пресвета Богородица / Nativity of the Virgin
3. Вход в храм на пресвета Богородица (Въведение Богородично) /
Presentation of the Blessed Virgin
4. Благовещение на пресвета Богородица / Annunciation of the Virgin
5. Сретение Господне / Meeting of the Lord
6. Преображение Господне / Transfiguration of Christ
7. Воздвижение на кръста Господен / Exaltation of the Lord's Cross
8. Успение Богородично / Dormition (Assumption) of the Virgin
9. Вознесение Господне / Ascension of Christ
10. Вход Господен в Йерусалим / Entry into Jerusalem
11. Кръщение Господне / The Baptism of Christ
12. Рождество Христово / Nativity of Christ

СОТВОРЕНИЕ НА
СВЪТЪ.

Сътворение на света

XIX век, темпера върху дърво, 103 x 71 см, инв. № 1107

Подиконно табло с изображение на Сътворението, като част от Шестоднева. В средата на живописното поле Бог Отец „се рее“ между земята и небето, заобиколен от слънце и звезди.

The Creation of the World

XIX century, tempera on wood, 103 x 71 cm, invt. № 1107

There is a board under an icon with a depiction of The Creation as part of The Hexameron. In the centre of the painting area is God the Father who is floating between the Earth and the sky, surrounded by the Sun and Stars.

Надписи към изображението: / Inscriptions to the image:

СОТВОРЕНИЕ НА СВЕТА

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

Бонева 1985: И. Бонева. Справочник „Тревненска художествена школа“. – В: *Тревненска художествена школа*. София, 1985, 192-258.

Василиев 1965: А. Василиев. Български възрожденски майстори живописци, резбари, строители. София, 1965, 73-74

Делева 2021: И. Делева. Неизвестна икона на св. Богородица Одигитрия със св. апостоли Петър и Павел от зографа Стериос Димитриу в Историческия музей в Бургас. – В: *Известия на Бургаския музей*. VII, Бургас, 2021, 113-121

Захариев 1957: В. Захариев. Бележки върху народните изобразителни изкуства в Странджанско. – В: *Комплексна научна Странджанска експедиция през 1955 година. Доклади и материали*. София, 1957, 315, 321, 322

Николов 2020: А. Николов. Габровски дялгери и тревненски зографи в Странджа в края на XIX – началото на XX в. (по материали от община Средец). – В: *Известия на Регионален исторически музей – Габрово*. Т.1. 7-8, 2019-2020 (под печат)

Паскалева 1977: К. Паскалева. Икони от Странджанския край. София, 1977, 15

Събев 2012: П. Събев. Тревненецът Иванчо Кънчев и неговото художествено наследство. – В: *Известия на РИМ – Велико Търново*, XXVII, 2012, 347-348

Цанева 2005: Л. Цанева. Тревненски майстори в Югоизточна България. – В: *Проблеми на Възраждането в Югоизточна България*. III-IV, Варна, 2005, 50-51

Цанева 2013: Л. Цанева. Зографи от Трявна. Варна, 2013, 29, 37

